

APLIKACE

PRÁVA

První autorský odborný časopis

2/2015

**VLASTNICKÁ A
NEVLASTNICKÁ
DRŽBA**

str. 13

**NEPŘÍPUSTNOST
DOVOLÁNÍ PROTI
ZRUŠJÍCÍMU USNESENÍ
ODVOLACÍHO SOUDU**

str. 3

**POVAHA A PODMÍNKY
PLATNOSTI ROZHODNUTÍ
O VYLOUČENÍ Z DRUŽSTVA**

str. 5

www.aplikaceprava.cz

*„ Právo není spravedlnost,
ale spravedlnost je přirozené právo. „*

GNÓMY, Luboš Chalupa

OBSAH 2/2015

**NEPŘÍPUSTNOST DOVOLÁNÍ PROTI
ZRUŠUJÍCÍMU USNESENÍ
ODVOLACÍHO SOUDU**

str. 3

**POVAHA A PODMÍNKY PLATNOSTI
ROZHODNUTÍ O VYLOUČENÍ
Z DRUŽSTVA**

str. 5

**BEZDŮVODNÉ OBOHACENÍ ZA UŽÍ-
VÁNÍ NEOHRAZENÝCH POZEMKŮ**

str. 8

**LESNÍ A ZEMĚDĚLSKÝ
POZEMEK V INTRAVIÁLU OBCE JAKO
VĚREJNÉ PROSTRANSTVÍ**

str. 9

**ZPOCHYBNITELNOST ZÁPISU
VLASTNICKÉHO PRÁVA DO
UPLYNUTÍ PREKLUZIVNÍ LHŮTY
DLE § 3064 OBČ. ZÁKONÍKU**

str. 11

**VÝLUKA POVINNOSTI SLOŽIT JISTOTU
PŘI PODÁNÍ NÁVRHU NA VYDÁNÍ
PŘEDBĚŽNÉHO OPATŘENÍ**

str. 12

**VLASTNICKÁ A NEVLASTNICKÁ
DRŽBA**

str. 13

Redakční informace:

Elektronický časopis se sborníkem statí
JUDr. Luboše Chalupy APLIKACE PRÁVA
vydává JUDr. Luboš Chalupa, advokátní kancelář,
www.akchalupa.cz, chalupa@akchalupa.cz,
Křížkova 156, 186 00 Praha 8.

Redakční rada: JUDr. Luboš Chalupa,
JUDr. Věra Chandrycká.

Časopis vychází jednou za 3 měsíce. Časopis
APLIKACE PRÁVA je registrován v Českém národ-
ním středisku ISSN Národní technické knihovny
(ISSN 2336-5560). © Všechna práva vyhrazena.
Jakákoli další publikace, přetištění nebo distribuce
jakéhokoli materiálu nebo části materiálu uveřejně-
ného v časopise APLIKACE PRÁVA (tištěnou i elek-
tronickou formou) je možná pouze s uvedenou citací
autora, názvu a čísla časopisu.

Časopis APLIKACE PRÁVA č. 2/2015 byl vydán
dne 16.6. 2015.

JUDr. Luboš Chalupa

APLIKACE PRÁVA je nový bezplatný internetový právní časopis určený pro právní praxi i dalším zájemcům z řad laické veřejnosti se zájmem o právo.

APLIKACE PRÁVA je prvním autorským odborným časopisem obsahujícím sborník právních statí JUDr. Luboše Chalupy, který doposud publikoval desítky odborných článků v předních právních časopisech, jako např. Právní rádce, Právní rozhledy, Soudní rozhledy, Bulletin advokacie, s rozsáhlou citací v komentářové právní literatuře jako součásti právního řádu ČR v širším smyslu (viz. www.akchalupa.cz).

V dnešní internetové době, kdy rozhodují dny, lze autoritou prioritu nových průlomových myšlenek nejlépe zajistit vydáváním vlastního odborného časopisu až s následným převzetím ostatními autory, kteří je dále rozvedou a precizují. Autorské právo v novodobém pojetí nesprávně více chrání jiný způsob vyjádření již existující autorské myšlenky obsažené v určitém díle s jejím častým přisvojováním ze strany dalších osob za vlastní než původní originální myšlenku samu.

Smyslem nového časopisu je být podnětem pro soudní praxi, zejména rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu ČR i Ústavního soudu ČR, pro jejichž vysokou kvalitu je nezbytná odborná oponentura i zdroj nových právních názorů.

APLIKACE PRÁVA může být rovněž inspirací pro další autory i jiných společenských oblastí, aby oni sami mohli přispět k rozvoji daného oboru svými novými myšlenkami a názory prostřednictvím pravidelného zveřejňování v jimi vydávaném internetovém odborném časopise bez nutnosti zdlouhavého vydávání v tištěných periodikách s redakčními radami s rizikem ztráty priority či aktuálnosti.

JUDr. Luboš Chalupa
www.akchalupa.cz

NEPŘÍPUSTNOST DOVOLÁNÍ PROTI ZRUŠUJÍCÍMU USNESENÍ ODVOLACÍHO SOUDU

V právní praxi se rozmáhá podávání dovolání i proti zrušujícím usnesením soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení s odkazem na jazykový výklad spojení „proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí“ ve smyslu ustanovení § 237 o.s.ř., což považuji za zcela v rozporu se smyslem a účelem soudního řízení.

Všechna dosavadní zrušující usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení ode dne účinnosti zákona č. 404/2012 Sb.¹⁾ 1.ledna 2013 obsahují nezákonné poučení účastníků o jejich právu podat dovolání, ačkoli toto poučení má po právu znít takto: „Dovolání proti zrušujícímu usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení je nepřipustné.“

„Rozhodnutím odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí“ ve smyslu ustanovení § 237 o.s.ř. je jen takové pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu, po němž v téže věci již dále nepokračuje řízení před soudem I. stupně na základě ustanovení § 226 odst. 1 o.s.ř.

Smyslem dovolacího řízení je přezkoumání konečného rozhodnutí odvolacího soudu s tím, že právě institut zrušení rozsudku soudu I. stupně zrušujícím usnesením soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení má za cíl odstranit zásadní procesní a hmotně právní pochybení ze strany soudu I. stupně s nově otevřeným řízením před soudem I. stupně s možností stran dále argumentovat, případně i tvrdit a dokazovat.

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem proti pravomocným rozhodnutím odvolacího soudu, před nímž má ex lege přednost další pokračování v řízení před soudem I. stupně ve smyslu ustanovení § 226 odst. 1 o.s.ř. následujícím kontinuálně po zrušujícím pravomocném rozhodnutí odvolacího soudu s vrácením věci k dalšímu řízení (restriktivní výklad přípustnosti dovolání před dalším pokračováním řízení před soudem I. stupně zpravidla s novým rozhodnutím o téže věci soudem I. stupně).

Občanský soudní řád jednoznačně rozlišuje dovolání:

- a) **po skončení řízení**, což vylučuje pokračování v řízení po pravomocném zrušujícím usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení,
- b) **v průběhu řízení**, které ustanovení § 238a o.s.ř. výslovně omezuje proti usnesením odvolacího soudu o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a), o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst.1) a o záměně účastníků (§ 92 odst.2).

Přípustností dovolání i proti pravomocným zrušujícím usnesením soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení by vznikl právní chaos kumulativním průběhem dvojího řízení o téže věci:

- a) **nepřavomocně skončené řízení:**
před soudem I. stupně po zrušení jeho rozhodnutí dnem následujícím po právní moci zrušujícího usnesení soudu II. stupně o vlastní žalobě (návrhu na zahájení řízení) a současně

b) pravomocně skončené řízení:

dovolací řízení dnem podání dovolání u soudu I. stupně proti pravomocnému rozhodnutí soudu II. stupně

Ustanovení § 226 odst. 1 o.s.ř. výslovně stanoví, že po zrušujícím usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení probíhá dál řízení před soudem I. stupně s tím, že tento je vázán právním názorem odvolacího soudu.

Ustanovení § 226 odst. 1 o.s.ř. o dalším průběhu řízení vylučuje přípustnost dovolání proti pravomocnému zrušujícímu usnesení soudu II. stupně pro překážku probíhajícího řízení o vlastní žalobě (návrhu na zahájení řízení).

Nepřípustnost dovolání proti pravomocnému zrušujícímu usnesení odvolacího soudu s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení dokladuje i poměrně časté rozhodnutí dovolacího soudu o zrušení rozhodnutí odvolacího soudu a vrácení soudu II. stupně k novému projednání a rozhodnutí, což bez dalšího vylučuje již předtím dnem právní moci zrušujícího rozhodnutí odvolacího soudu ex lege probíhající další řízení před soudem I. stupně.

Rozsudek soudu I. stupně je dnem právní moci zrušujícího usnesení soudu II. stupně zrušen s účinky ex tunc, tj. od počátku, takže dovolací soud bez dalšího nemůže ve smyslu ustanovení § 243d o.s.ř. meritorně vůbec rozhodovat.

Přípustnost dovolání proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu předpokládá existující – nezrušený – rozsudek soudu I. stupně, bez něhož nelze dovolací řízení potažmo odvolací řízení vůbec vést.

Dnem právní moci zrušujícího usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení nově kontinuálně pokračuje řízení před soudem I. stupně, jako by nedošlo k vyhlášení později s účinky ex tunc zrušeného rozsudku soudu I. stupně.

Dnem právní moci zrušujícího usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení nejen kontinuálně pokračuje řízení před soudem I. stupně, ale současně vzniká i procesní nárok stran, aby soud I. stupně opětovně meritorně ve věci rozhodl s vyloučením toho, aby tuto zákonnou povinnost soudu soudu I. stupně za něj v tomto období jen v důsledku případného podání dovolání „převzal“ dovolací soud.

Nepřípustnost dovolání proti pravomocnému zrušujícímu usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení vyplývá i z antagonismu toho, který soud by ve věci meritorně rozhodoval jen v závislosti na subjektivním podání/nepodání dovolání, když:

- a) v případě nepodání dovolání proti pravomocnému zrušujícímu usnesení soudu II. stupně by vždy rozhodoval opětovně soud I. stupně a poté případně i odvolací soud
- b) v případě podání dovolání proti pravomocnému zrušujícímu usnesení soudu II. stupně by mohl meritorně rozhodnout ve věci dovolací soud s odkazem na ustanovení § 243d odst. 2 o.s.ř.

Řízením před soudem I. stupně nutno rozumět celý průběh řízení před tímto soudem ode dne jeho zahájení, nejčastěji dnem podání žaloby, až do dne vyhlášení jeho posledního meritorního rozhodnutí a v případě podání odvolání až do dne podání odvolání u soudu I. stupně, a to i tehdy pokud řízení před soudem I. stupně dále pokračuje po právní moci zrušujícího usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Současně probíhající řízení před soudem I. stupně následující po zrušujícím usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení a současně i dovolací řízení dnem doručení dovolání soudu I. stupně vytváří nepříjemný právní chaos a právní nejistotu, jaké a u kterého soudu vlastně probíhá soudní řízení ve věci samé.

Právní chaos a právní nejistota připuštěním dovolání proti zrušujícímu usnesení soudu II. stupně s vrácením věci k dalšímu řízení a tím popření dalšího pokračování řízení před soudem I. stupně po zrušujícím usnesení soudu II. stupně v rozporu s ustanovením § 226 odst. 1 o.s.ř. i čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod spočívá především i v tom, zda se staví promlčecí či vydržecí lhůty, zda a s jakými účinky lze činit před soudem I. stupně procesní podání apod.

Dřívější pokračování v řízení před soudem I. stupně již dnem právní moci zrušujícího usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení vytváří v téže věci bez dalšího překážku věci zahájené i pro případné dovolací řízení, zvláště lze-li v něm meritorně rozhodovat.

Vyloučení podání dovolání proti pravomocnému zrušujícímu usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení tak lze dovodit i z ustanovení § 243 odst. 1 o.s.ř., když samotným zrušujícím usnesením soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení nelze hovořit o vykonatelnosti napadeného rozhodnutí ani o hrozícím výkonu rozhodnutí.

Dovolání proti pravomocnému zrušujícímu usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení je tak vždy bez dalšího nepřijatelné, když současné paralelní vedení „dvojího“ soudního řízení o téže otázce, a to jak i) před soudem I. stupně o žalobě (návrhu na zahájení řízení) s procesním nárokem stran a povinností na nové rozhodnutí soudu I. stupně, tak ii) před dovolacím soudem včetně pravomoci na změnu napadeného rozhodnutí odvolacího soudu, je ze samé podstaty absolutně vyloučeno pro zákaz dřívějšího dalšího pokračování řízení před soudem I. stupně již dnem právní moci zrušujícího usnesení odvolacího soudu.

Ustanovení § 226 odst. 1 o.s.ř. stanoví ve smyslu ustanovení § 237 o.s.ř. jinak tím, že bezprostředně po zrušovacím usnesení soudu II. stupně s vrácením věci soudu I. stupně k dalšímu řízení pokračuje řízení před soudem I. stupně, což vylučuje souběžné podání dovolání a „dvojí“ řízení o téže otázce před obecnými soudy současně.

Poznámka:

1) § 237 zákona č. 99/1963 Sb. ve znění zákona č. 404/2012 Sb.: Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

JUDr. Luboš Chalupa
www.akchalupa.cz

POVAHA A PODMÍNKY PLATNOSTI ROZHODNUTÍ O VYLOUČENÍ Z DRUŽSTVA

Vyloučení člena z družstva, zvláště pak bytového, je v právní praxi poměrně časté se zásadním dopadem do majetkové sféry vylučovaného člena.

Rozhodnutí o vyloučení z družstva je výjimečným způsobem skončení majetkové účasti v družstvu, pročež musí splňovat všechny základní náležitosti, jinak je neplatné.

1. PRÁVNÍ POVAHA ROZHODNUTÍ O VYLOUČENÍ

Rozhodnutí o vyloučení z družstva je jednostranné hmotně právní jednání družstva jako soukromé osoby ve smyslu ustanovení § 545 obč. zákoníku bez ohledu na jeho označení jako „rozhodnutí“, které musí splňovat všechny zákonné podmínky.

Rozhodnutí orgánu soukromé osoby adresované navenek druhé osobě včetně jejího člena (společníka, akcionáře apod.) s právními následky zakládajícími vznik, zánik nebo změnu určitých práv či povinností je – na rozdíl od autoritativního rozhodnutí orgánu veřejné moci – hmotně právním jednáním ve smyslu ustanovení § 545 obč. zákoníku, nestanoví-li zákon výslovně jinak.

Z důvodu, že vyloučení z družstva je jednostranné hmotně právní jednání družstva vyvolávající pro vyloučeného člena zásadní majetkové i osobní následky, což je nově omezeno subjektivní a objektivní propadnou lhůtou, je nutno trvat na splnění všech zákonných podmínek stanovených pro jeho vydání, jinak je jej třeba považovat za neplatné.

Zákonnou podmínkou platnosti rozhodnutí o vyloučení z družstva je i písemná výstraha, o níž ve smyslu ustanovení § 615 odst. 2 zákona o obchodních korporacích rozhoduje představenstvo nebo jiný orgán určený stanovami.

2. OBSAH VÝSTRAHY PŘED VYLOUČENÍM

Písemná výstraha před vyloučením musí obsahovat:

- důvod výstrahy,
- upozornění na možnost vyloučení,
- výzvu, aby člen s porušováním členských povinností přestal a následky porušení členských povinností odstranil,
- stanovení přiměřené lhůty delší než 30 dnů k tomu, aby člen přestal s porušováním členských povinností a k odstranění následků porušení členských povinností.

V praxi nastávají případy kumulace více výstrah před vyloučením, když je třeba mít zpravidla za to, že rozhodující je výstraha družstva předcházející vyloučení z družstva.

3. ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PLATNOSTI VYLOUČENÍ Z DRUŽSTVA

a) Rozhodnutí představenstva nebo jiného orgánu určeného stanovami

Přijetí rozhodnutí o vyloučení musí být vydáno příslušným orgánem družstva a musí splňovat zákonem či stanovami předepsaný obsah i formu včetně dodržení podepisování listiny.

b) Písemná forma

Rozhodnutí o vyloučení musí být písemné a je zpravidla obsaženo v jedné listině jako jediné hmotně právní jednání družstva.

Rozhodnutí o vyloučení z družstva ve smyslu ustanovení § 617 zákona o obchodních korporacích může být relativně samostatnou součástí písemného zápisu o členské schůzi družstva, rozhodovala-li o něm samotná členská schůze družstva. Je-li rozhodnutí o vyloučení z bytového družstva jeho členskou schůzí součástí písemného zápisu o členské schůzi, musí i tak splňovat všechny zákonné podmínky stanovené ustanovením § 617 zákona o obchodních korporacích bez ohledu na ostatní části zápisu o členské schůzi, jinak je neplatné.

c) Uvedení stejného důvodu pro vyloučení, který byl obsažen v písemné výstraze před vyloučením

Důvod pro vyloučení obsažený ve vlastním rozhodnutí o vyloučení musí být stejný jako ten, který uváděla výstraha před vyloučením a nelze jej dodatečně měnit či rozšiřovat, jinak je rozhodnutí o vyloučení neplatné pro absenci důvodu vyloučení ve výstraze.

d) Uplynutí lhůty k odstranění porušování členských povinností a jeho následků uvedené ve výstraze, minimálně však po uplynutí 30 dnů po doručení písemné výstrahy

Protože zákon stanoví minimální zákonnou 30denní lhůtu k odstranění porušování členských povinností a jeho následků ve výstraze, rozhodnutí o vyloučení nelze platně vydat před jejím uplynutím.

Je-li lhůta k odstranění porušování členských povinností a jeho následků očividně neurčitá nebo nesrozumitelná, platí minimální zákonná 30denní lhůta.

e) Uvedení časového údaje, kdy se družstvo dozvědělo o důvodu vyloučení

Zákonnou podmínkou pro platnost vyloučení je, že neuplynula zákonná subjektivní propadná šestiměsíční lhůta, ode dne, kdy se družstvo o vyloučení dozvědělo, ani neuplynula zákonná objektivní propadná roční lhůta ode dne, kdy důvod vyloučení nastal.

Neobsahuje-li rozhodnutí o vyloučení žádný časový údaj, kdy se družstvo dozvědělo o důvodu vyloučení, ani neuvádí, kdy důvod vyloučení objektivně nastal, je rozhodnutí neurčité a tudíž bez dalšího neplatné. To platí i tehdy, rozhodovala-li o vyloučení členská schůze a rozhodnutí je obsaženo v písemném zápisu o členské schůzi.

V případě pokračování protiprávního stavu, například nedovoleného podnájmu či prodlení se zaplacením dlužného nájemného či služeb, již samotné uplynutí subjektivní nebo objektivní lhůty ve smyslu ustanovení § 617 odst. 2 zákona o obchodních korporacích vylučuje úspěšné vyloučení z bytového družstva, neboť zákon výslovně časově podmiňuje výjimečné právo na vyloučení z družstva.

Předepisoval-li pronajímatel služby a přijímal-li platby za ně za určitý počet osob po dobu delší než šest měsíců, nemůže se úspěšně dovolávat nedovoleného podnájmu těchto osob, zvláště navazoval-li tento stav na právní stav jeho právního předchůdce, např. v případě prodeje obecního majetku bytovým družstvům.

f) Poučení o právu vylučovaného člena o podání námitek proti vyloučení

Rozhodnutí o vyloučení musí obsahovat poučení člena o právu podat námitky proti vyloučení korespondující s ustanovením § 618 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, a to: *“Proti rozhodnutí o vyloučení může člen podat odůvodněné námitky k členské schůzi ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení oznámení o vyloučení, to platí i v případě, že o vyloučení rozhodla členská schůze, k námitkám podaným v rozporu s tím se nepřihlíží.”*

Podal-li vylučovaný člen včas námitky proti svému vyloučení, ačkoli nebyl o tomto svém právu v rozhodnutí o vyloučení poučen, nevyvolává tato vada neplatnost vyloučení.

K neplatnosti rozhodnutí o vyloučení z družstva přihlédně soud jen na základě zvláštní žaloby vylučovaného člena družstva o neplatnost vyloučení, pro níž je stanovena propadná lhůta.

4. PRÁVNÍ ÚČINKY NEPLATNÉHO VYLOUČENÍ

Zákon výslovně stanoví, že je-li rozhodnutí o vyloučení z družstva v rozporu se zákonem, čemuž odpovídá ex lege žaloba o neplatnost vyloučení, je vyloučení jako hmotně právní úkon družstva neplatné, z čehož vyplývá, že právní účinky právního jednání družstva od počátku nenastaly.

Stanoví-li zákon jako způsob ochrany dotčeného majetkového práva výslovně žalobu o neplatnost hmotně právního jednání, stanoví tím, že právní účinky vadného právního jednání od počátku nenastaly.

Je-li pravomocně určena neplatnost vyloučení z bytového družstva jako jednostranný hmotně právní úkon, zůstalo členství a s ním nedílně spjatý nájem družstevního bytu od počátku nedotčen, jako by k vyloučení nikdy nedošlo, protože zákon výslovně stanoví, že do té doby nesmí družstvo zasahovat do právních vztahů týkající se předmětného bytu.

BEZDŮVODNÉ OBOHACENÍ ZA UŽÍVÁNÍ NEOHRAZENÝCH POZEMKŮ (ZPEVNĚNÝCH PLOCH)

V soudní praxi doposud není ujasněno stanovení výše bezdůvodného obohacení za užívání neohrazených (přístupných) zpevněných ploch (pozemkových parcel). Žalobci potažmo soudci nesprávně vychází z toho, že prokázané bezesmluvní užívání velkých ploch jen částečně, ať již co do rozsahu, nebo co do času, zakládá povinnost vydat bezdůvodné obohacení v plné výši.

Žalobci potažmo soudy v řízení o vydání bezdůvodného obohacení za užívání neohrazených zpevněných ploch často nesprávně dovozují, že jakýkoli uživatel cizího pozemku bez ohraničení (oplocení) je povinen vydat vlastníkovému pozemku bezdůvodné obohacení za výlučné užívání celého pozemku, když žalovaný mohl prokazatelně předmětný pozemek užívat objektivně jen částečně (velká plocha užívaná občas pro parkování či průjezd prokazatelně několika dopravními prostředky).

V řízení o vydání bezdůvodného obohacení za bezesmluvní užívání neohrazených (přístupných) pozemků včetně zpevněných ploch jsou tak rozhodná skutková zjištění, zda se jedná o:

- a) ohrazené prostory (nepřístupné) anebo neohrazené prostory (přístupné),
- b) výlučné užívání anebo společné užívání s dalšími osobami,
- c) vlastní užívání nebo vlastní užívání včetně prostřednictvím zákazníků či návštěvníků uživatele apod.,
- d) způsob a objektivní rozsah užívání vyplývající například z rozsahu a charakteru činnosti, počtu a druhu dopravních prostředků.

V případě, že se žalobce domáhá vydání bezdůvodného obohacení za bezesmluvní užívání jeho přístupných (neohrazených) pozemků, musí kumulativně tvrdit a prokázat, zda, kdo a v jakém rozsahu v rozhodné době pozemky užíval, když nepostačí pouze tvrdit a prokazovat, že se dopravní prostředky žalovaného občas pohybovaly na předmětných pozemcích.

V případě přístupných (neohrazených) pozemků nestačí - jako u vydání bezdůvodného obohacení za užívání bytů, domů, oplocených areálů - tvrdit a prokázat, kdo je má občas a v nepatrném rozsahu užívat.

Pochopitelnější je srovnání s vydáním bezdůvodného obohacení za bezesmluvní užívání neohrazeného přístupného parkoviště o ploše x tisíc m^2 , kdy uživatel prokazatelně vlastní jen x dopravních prostředků a může současně parkovat jen na tomu odpovídající ploše.

Při stanovení výše bezdůvodného obohacení za užívání neohrazených přístupných ploch pro parkování vozidel má jejich skutečný bezesmluvní uživatel povinnost k vydání bezdůvodného obohacení nejvýše v rozsahu plochy, na které objektivně mohly jeho dopravní prostředky parkovat a projíždět.

V řízení o vydání bezdůvodného obohacení neohrazených přístupných pozemků včetně zpevněných ploch nelze zaměňovat objektivní možnost užívání jen části neohrazených pozemků za užívání celé plochy pozemků a ojedinelé využití pozemků za trvalé využívání.

Při stanovení výše bezdůvodného obohacení za bezesmluvní užívání neohrazených přístupných pozemků včetně zpevněné plochy může uživatel platit bezdůvodné obohacení maximálně ve výši rozsahu plochy objektivně potřebné pro jím vlastněné dopravní prostředky, případně zákazníků, a nikoli za parkování a průjezd pár vozů platit za užívání parkoviště pro stovky vozů, natož za ojedinelé parkování platit za celoroční parkování apod.

Nelze-li objektivně určit přesnou výměru plochy či přesnou dobu bezesmluvně užívaného neohrazeného přístupného pozemku včetně zpevněné plochy, je na místě - s odkazem na v řízení prokázané skutečnosti objektivně ovlivňující rozsah a dobu užívání - stanovit tyto sporné skutečnosti znaleckým posudkem, případně rozsah nároku určit uvážením soudu dle § 136 o.s.ř.

Prokázané, byť částečné, bezesmluvní užívání pozemku vždy zakládá nárok na vydání bezdůvodného obohacení bez ohledu na to, že objektivně nelze prokázat, kdy přesně a v jakém rozsahu byly cizí pozemky užívány, neboť v takovém případě je na místě znalecký posudek, případně uvážení soudu dle § 136 o.s.ř.

Objektivní neprokazatelnost výše nároku či jen s nepoměrnými obtížemi jde k tíži dlužníka jako právní následek jeho zásadně protiprávního jednání, čemuž odpovídá i povinnost soudu určit vyšší nároku včetně výše bezdůvodného obohacení podle své úvahy.

JUDr. Luboš Chalupa
www.akchalupa.cz

LESNÍ A ZEMĚDĚLSKÝ POZEMEK V INTRAVIÁLU OBCE JAKO VEŘEJNÉ PROSTRANSTVÍ

Problematika veřejných prostranství na pozemcích soukromých vlastníků a náhrady za jeho bezesmluvní užívání je nadále aktuální a přesouvá se do roviny, zda veřejným prostranstvím je i lesní či zemědělských pozemek v intraviálu obce.

Ustanovení § 34 zákona č. 128/2000 Sb. i ustanovení § 14b zákona č. 131/2000 Sb. nevylučují, aby zemědělský či lesní pozemek v rámci tzv. lesoparků nemohly být veřejným prostranstvím, zvláště tehdy, když sama obecně závazná vyhláška obce výslovně určuje předmětný pozemek za veřejné prostranství určením výše místního poplatku za užívání tohoto veřejného prostranství.

Z důvodu, že druh pozemku včetně lesního pozemku není rozhodující pro zjištění, zda se jedná o veřejné prostranství, musí se soud v rozsudku o vydání bezdůvodného obohacení za užívání veřejného prostranství vypořádat s tím, zda předmětný pozemek včetně lesního pozemku je či není veřejným prostranstvím, zvláště stanoví-li obecně závazná vyhláška obce, že předmětný lesní pozemek je veřejným prostranstvím, pročez za jeho užívání stanoví místní poplatek za užívání veřejného prostranství.

Mezi zákonným omezením vlastníka lesního pozemku na straně jedné a vlastníka pozemku tvořícího veřejné prostranství na straně druhé je zásadní rozdíl v rozsahu tohoto omezení, a to: částečného omezení vlastníka lesního pozemku právem každého vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest s jeho právem hospodaření v lese se zachováním práva hospodaření (pronájem, kácení, sázení apod.) a úplného omezení vlastníka pozemku tvořícího veřejného prostranství se zachováním jeho práva jen na peněžní náhradu za zákonné omezení vlastnictví.

Na rozdíl od zákonného omezení vlastníka lesního pozemku strpět vstup každého na lesní pozemek za zákonných podmínek a strpět sběr suchého klestí se zachováním jeho vlastnických práv věc užívat a požívat užitky včetně kácení dřevin, pronájmu jiné osobě apod. je zákonné omezení vlastníka pozemku tvořícího veřejného prostranství zásadně úplné jen s právem na peněžní náhradu.

Institut veřejného prostranství zakládá dokonce zákonné právo a povinnost obce vybírat poplatek za užívání veřejného prostranství bez toho, že by z něj vlastníkovému pozemku měla povinnost něco vyplácet, neboť toto je pokryto smluvní náhradou anebo bezdůvodným obohacením.

Obce by rády maximalizovaly své příjmy tím, že by rády vybíraly místní poplatky za užívání veřejného prostranství, ale samy často již nechtějí platit vlastníkům pozemků ani minimální náhradu za toto omezení vlastnického práva. Vybírají-li obce či stát nájemné a bezdůvodné obohacení za užívání jeho pozemků ve výši obecné ceny, je logické, že samy rovněž musí jiným vlastníkům pozemků platit nájemné a bezdůvodné obohacení ve výši obecné ceny (rovnost vlastnictví založené čl. 11 Listiny základních práv a svobod).

Při zjištění, zda určitý pozemek je součástí veřejného prostranství, nutno přihlídnout ke skutečnosti, zda obecně závaznou vyhláškou obce byl za užívání tohoto pozemku stanoven místní poplatek za užívání veřejného prostranství, když zásadně platí, že obecně závazné vyhlášky obce, které nebyly prozatím zrušeny ani pozastavena jejich platnost, musí do té doby respektovat každý včetně soudu.

Veřejným prostranstvím ve smyslu ustanovení § 34 zákona č. 128/2000 Sb. i § 14b zákona č. 131/2000 Sb. je tak jakýkoli pozemek včetně zpevněných ploch v intraviálu obce nezastavěný nadzemní nemovitou stavbou včetně zemědělského či lesního pozemku, pokud splňuje zákonné podmínky¹⁾ bez ohledu na to, zda je v katastru nemovitostí pozemek veden jako lesní či zemědělský, či zastavěná plocha, nejedná-li se ve skutečnosti o plochu čistě zastavěnou nadzemní nemovitou stavbou.

Poznámka:

1) § 34 zákona č. 128/2000 Sb.: Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

JUDr. Luboš Chalupa
www.akchalupa.cz

ZPOCHYBNITELNOST ZÁPISU VLASTNICKÉHO PRÁVA DO UPLYNUTÍ PREKLUZIVNÍ LHŮTY DLE § 3064 OBYČ. ZÁKONÍKU

Přechodná ustanovení občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. jsou - jako u každého nového občanského zákoníku - marginární, což se projevuje i v otázce přípustnosti zpochybnění zápisu vlastnického práva před uplynutím prekluzivní lhůty dle § 3064 ve spojení s § 986 obč. zákoníku.

Aktuální právní otázkou přechodných ustanovení nového občanského zákoníku je, zda do uplynutí jednorroční prekluzivní lhůty stanovené ustanovením § 3064 obč. zákoníku je zápis vlastnického práva v katastru nemovitostí na základě pravomocného rozsudku soudu o určení vlastnictví mezi jinými účastníky nevyvratitelný či nikoli.

Pro aplikaci ustanovení § 984 až 986 občanského zákoníku nevyvratitelnosti zápisů vlastnického práva v katastru nemovitostí provedených bez právního důvodu do 31. 12. 2013 ve smyslu ustanovení § 3064 občanského zákoníku je rozhodující den vyhlášení rozsudku, a to v dovolacím řízení dle § 243f odst. 1 o.s.ř.

Zákonná domněnka správnosti zápisů vlastnického práva v katastru nemovitostí provedených bez právního důvodu ve prospěch jiného do 31. prosince 2013 ve smyslu ustanovení § 986 obč. zákona neplatí až do dne marného uplynutí zákonné prekluzivní lhůty stanovené ustanovením § 3064 obč. zákoníku.

Soud nemůže aplikovat zákonnou domněnku správnosti zápisu vlastnického práva v katastru nemovitostí provedeného bez právního důvodu ve prospěch jiného do 31. prosince 2013, pokud ve smyslu ustanovení § 154 o.s.ř. ke dni vyhlášení meritorního rozhodnutí ještě marně neuplynula jednorroční zákonná prekluzivní lhůta stanovená ustanovením § 3064 obč. zákoníku, tj. do 31. prosince 2014 včetně.

Rozsudek soudu II. stupně vyhlášený do 31. 12. 2014 vylučující bez dalšího námitku účastníka řízení o neexistenci právého vlastnického práva k nemovitosti evidované v katastru nemovitostí jen z důvodu, že zápis byl v katastru proveden bez právního důvodu do 31. 12. 2013 s odkazem na ustanovení § 986 obč. zákoníku je bez dalšího věcně nesprávný pro opomenutí ustanovení § 3064 obč. zákoníku s jednorroční prekluzivní lhůtou.

JUDr. Luboš Chalupa
www.akchalupa.cz

VÝLUKA POVINNOSTI SLOŽIT JISTOTU PŘI PODÁNÍ NÁVRHU NA VYDÁNÍ PŘEDBĚŽNÉHO OPATŘENÍ

Vlivem stále většího počtu navrhovatelů osvobozených od soudních poplatků vznikla nová otázka povinnosti navrhovatele zaplatit jistotu ke dni podání návrhu na vydání předběžného opatření v průběhu vlastního řízení, pokud již byl v tomtéž řízení od jejich placení pravomocně osvobozen.

V případě, že návrh na vydání předběžného opatření byl podán až po zahájení řízení, vztahuje se na něj ustanovení § 75b o.s.ř. na základě ustanovení § 102 odst. 3 o.s.ř. obdobně.

Ustanovení § 75b odst. 3 o.s.ř. stanoví zákonné výluky pro složení jistoty ke dni podání návrhu na vydání předběžného opatření v situaci, kdy jsou dány důvody pro osvobození navrhovatele od soudních poplatků (právo nemajetných na spravedlnost).

Ustanovení § 73b odst. 3 písm.d) o.s.ř. stanoví, že odstavec 1, 2. ustanovení § 75b o.s.ř. o povinnosti složení jistoty ke dni podání návrhu na zahájení řízení a zastavení řízení pro nesložení jistoty neplatí, osvědčí-li navrhovatel spolu s návrhem na zařízení předběžného opatření, že jsou u něho splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků (§ 138).

V případě, že navrhovatel byl v řízení ve smyslu ustanovení § 138 o.s.ř. již pravomocným usnesením osvobozen od soudních poplatků, odpadlo jako zcela nadbytečné osvědčovat, že u navrhovatele jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků (existující skutečnost ((osvobození od SOP)) vylučuje osvědčovat důvodnost existence) .

Je-li podán návrh na nařízení předběžného opatření až v průběhu řízení navrhovatele, který byl již předtím pravomocným usnesením v témže řízení osvobozen od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 138 o.s.ř., neplatí pro něj povinnost složit ke dni podání návrhu na nařízení předběžného opatření jistotu ve smyslu ustanovení § 75b odst. 1 o.s.ř. ani nelze pro nesložení jistoty jeho návrh na vydání předběžného opatření ve smyslu ustanovení § 75b odst. 2 o.s.ř. odmítnout.

Je-li účastník řízení již pravomocným usnesením téhož soudu osvobozen od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 138 o.s.ř., odpadá bez dalšího pro nadbytečnost povinnost osvědčit spolu s návrhem na nařízení předběžného opatření, že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků dle § 138 o.s.ř.

Navrhovatel, který je osvobozen od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 138 o.s.ř., není ve smyslu ustanovení § 75b odst. 3 písm.d) o.s.ř. ve spojení s ustanovením § 102 odst. 3 o.s.ř. povinen složit jistotu ke dni podání návrhu na vydání předběžného opatření a nelze pro nesložení jistoty ani řízení zastavit.

Zákonný důvod pro vyloučení povinnosti navrhovatele složit ke dni návrhu na vydání předběžného opatření jistotu ve smyslu ustanovení § 75b odst. 3 písm.d) o.s.ř. osvědčit spolu s návrhem na zahájení předběžného opatření, že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků dle § 138 o.s.ř., který platí pro vydání předběžného opatření před zahájením řízení ve smyslu ustanovení § 75 a násl. o.s.ř. je splněn bez dalšího tehdy, je-li podán návrh na vydání předběžného opatření až po zahájení řízení ve smyslu ustanovení § 102 o.s.ř. a byl-li navrhovatel v tomtéž řízení již závazným usnesením od soudních poplatků osvobozen.

JUDr. Luboš Chalupa
www.akchalupa.cz

VLASTNICKÁ A NEVLASTNICKÁ DRŽBA

Ačkoli je držba jedním z pilířů soukromého práva, není její rozdělení právní teorií ani po století úplné, což se projevuje i v nesprávných právních názorech včetně možnosti vydržení děděné věci v průběhu dědického řízení jen jedním ze společných držitelů a dědiců, např. na základě nesprávně vyznačené doložky právní moci na nepravomocném dědickém rozhodnutí.

Úkolem právní teorie je i objasňování základů práva včetně jeho základních institutů, když soudy objektivně nemohou suplovat vědecké rozborů práva.

Držba věci (majetkového práva) jejím vlastníkem včetně držby děděné věci (majetkového práva) jejím pravým dědicem v mezidobí od úmrtí zůstavitele až do pravomocného skončení dědictví – „vlastnická držba“ - je nedílně spjata s vlastnictvím věci a nikdy nemůže být neoprávněná s vyloučením detence vlastní věci.

Právní povaha držby věci – vlastnická anebo nevlastnická držba - je odvozena od právního postavení držitele věci s tím, že silnější držba vždy bez dalšího vylučuje právně slabší držbu: nejsilnější je držba vlastníka včetně potencionálního vlastníka z titulu dědění v mezidobí od úmrtí zůstavitele až do pravomocného skončení dědického řízení, jenž bez dalšího vylučuje oprávněnou držbu každé osoby; dále oprávněná držba potom vylučuje neoprávněnou držbu atd.

Oprávněná držba a neoprávněná držba – „nevlastnická držba“ - je vždy slabší než vlastnická držba včetně držby pravého dědice jako potencionálního vlastníka celé věci.

Pouze nepravý dědic, který o svém neexistujícím dědickém právu od počátku prokazatelně věděl, může být neoprávněným držitelem, případně detentorem děděné věci.

Vydržení vlastnictví vlastní věci (majetkového práva) jejím pravým vlastníkem nebo jejím pravým dědicem v mezidobí od úmrtí zůstavitele až do pravomocného skončení dědického řízení jako potencionálním vlastníkem celé věci je pojmově vyloučeno, neboť vydržet lze bezvýjimečně jen cizí věc.

Z důvodu, že na základě ustanovení § 460 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb. se výslovně dědictví nabývá dnem smrti zůstavitele a že dědické řízení - stejně jako každé jiné - tvoří jeden nedílný celek ode dne jeho zahájení řízení až do dne jeho pravomocného skončení bez ohledu na nepravomocná či později s účinky ex tunc zrušená soudní rozhodnutí - je držba pravého dědice vždy držbou vlastnickou, a to až do dne právní moci dědického rozhodnutí.

Pravý dědic zůstavitele, který děděné nemovitosti fakticky užíval, potažmo s ostatními dědici spoluužíval, je ve smyslu ustanovení § 460 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb. ve spojení s ustanovením § 126 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb. ode dne smrti zůstavitele až do pravomocného skončení dědického řízení vždy minimálně oprávněným držitelem opírající svoji držbu o svoje pravé dědické právo s potencionálním nabytím vlastnictví s účinky ex tunc ke dni smrti zůstavitele.

Kumulace držby pravého dědice, který děděné nemovitosti po celou dobu dědického řízení fakticky ovládal, resp. spoulovládal, a neoprávněné držby, případně detence je vždy vyloučena právní zásadou, že „Silnější právo (právní postavení) vylučuje slabší“ (např. držba vlastníka vylučuje oprávněnou držbu, držba vylučuje detenci, oprávněná držba vylučuje neoprávněnou držbu i detenci apod.).

Držba pravého dědice - který děděné nemovitosti fakticky ovládal potažmo s dalšími spoludědici spoulovládal, trvá po celou dobu dědického řízení ode dne smrti zůstavitele až do pravomocného skončení dědického řízení bez ohledu na nesprávně vyznačenou doložku právní moci na nepravomocném dědickém rozhodnutí, nebo v řízení vydaná nepravomocná soudní rozhodnutí či s účinky ex tunc zrušená soudní rozhodnutí, k nimž se ex lege nepřihlíží jako k neexistujícím právním skutečnostem - je nejsilnější držbou, držbou vlastnickou bez dalšího vylučující oprávněnou držbu a tudíž i vydržení.

Právní postavení pravého dědice jako neoprávněného držitele, případně detentora děděné věci před pravomocným skončením dědického řízení je vždy vyloučeno.

Autoritativní dědické rozhodnutí dle § 484 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb. státního notářství (soudu) má charakter konstitutivního rozhodnutí a vytváří pro účastníky dědického řízení (dědice) i soud překážku věci rozsouzené o vlastnictví i o právním titulu vylučující mezi nimi až do pravomocného skončení dědického řízení jakýkoli jiný nabývací právní titul včetně vydržení.

Pro vydání konstitutivního rozhodnutí o vypořádání dědictví na základě ustanovení § 484 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb., zvláště účelné užívání věci dědici, je - i přes ustanovení § 460 obč. zákoníku - rozhodné datum vydání dědického rozhodnutí, tj. účelné využití věci se neposuzuje ke dni smrti, ale ke dni vydání konečného dědického rozhodnutí, což potvrzuje nesmyslnost vydržení děděné věci v průběhu dědického řízení ve prospěch jen jednoho z dědiců, nadto užíval-li věc společně s dalším dědicem.

Vydržení vlastnického práva mezi samotnými účastníky dědického řízení k děděné věci, kterou dědicové spoluužívají, je pro jejich vzájemné solidární právní postavení a postavení všech společně jako potencionálních vlastníků celé věci v mezidobí ode dne smrti zůstavitele až do právní moci dědického rozhodnutí vyloučeno.

Vydržení vlastnického práva k děděné věci v mezidobí ode dne smrti zůstavitele až do jeho pravomocného skončení řízení je přípustné jen ve prospěch třetí osoby, která není pravým dědicem zůstavitele, a která sama završila svoji dobrověrnou nepřetržitou držbu.

Společná držba více osob k téže věci vylučuje nabytí vydržením do výlučného vlastnictví jen jednoho ze společných oprávněných držitelů.

Dědicové jako nerozdílní společníci ve smyslu ustanovení § 91 odst. 2 o.s.ř. v mezidobí ode dne smrti zůstavitele až do pravomocného skončení dědického řízení nemohou vůči sobě navzájem nabývat - a stejně tak i ztrácet - vlastnictví děděných věcí a majetkových práv, která jsou předmětem jejich nerozdílného právního vztahu, a to včetně vydržení (základ nerozdílného společnictví).

Popření vlastního zavazujícího výroku pravomocného rozhodnutí týmž soudem v následném soudním řízení mezi týmiž dědici v tom, že jeden z těchto dědiců věc ve skutečnosti nezdědil, nýbrž že ji jeden z více dědiců - při jejich prokázané společné držbě - před pravomocným skončením dědického řízení vydržel jako oprávněný držitel na základě nesprávně vyznačené doložky právní moci na nepravomocném dědickém rozhodnutí, je svévolí v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

JUDr. Luboš Chalupa
www.akchalupa.cz

